

Vergaderjaar 2010–2011

**32 565 XVIII**

## **Wijziging van de begrotingsstaten van de begroting Wonen, Wijken en Integratie (XVIII) voor het jaar 2010 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)**

**Nr. 2**

### **MEMORIE VAN TOELICHTING**

#### **INHOUDSOPGAVE**

	<b>Pag.</b>
A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	2
B. BEGROTINGSTOELICHTING	3
1. Leeswijzer	3
2. Het beleid	4
2.1. Overzicht belangrijkste suppletoire mutaties 2010 (Najaarsnota)	4
Artikelsgewijze toelichting	6
Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)	6
2.2. De beleidsartikelen	6
Artikel 1. Stimuleren krachtige steden, vitale wijken en voldoende woningbouw	6
Artikel 2. Stimuleren van een duurzame kwaliteit van woningen, gebouwen en bouwwerken	9
Artikel 3. Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt	10
Artikel 4. Integratie niet-westerse migranten	12
Artikel 5. Kennis en ordening Wonen, Wijken en Integratie	13
Artikel 6. Rijkshuisvesting	13
Artikel 95. Algemeen (Niet beleidsartikel)	14
Artikel 96. Onverdeeld (Niet beleidsartikel)	15
Wetsartikel 2 Begroting Baten- en lastendiensten	15
2e suppletoire begroting 2010 Rijksgebouwendienst	15

## **A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL**

### **Wetsartikelen 1 en 2**

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2010 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van Wonen, Wijken en Integratie (XVIII) en van de begrotingsstaat inzake de baten-lastendiensten.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

### **Artikel 4**

Het kabinet heeft bij zijn aantreden op 14 oktober 2010 besloten om geen Minister voor Wonen, Wijken en Integratie te laten benoemen. De taken van Wonen, Wijken en Integratie zijn toebedeeld aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (zie het Koninklijk besluit van 14 oktober 2010 in de Staatscourant van 18 oktober 2010, nr. 16525). De organisatorische uitwerking van deze besluiten vindt thans plaats en zal naar verwachting in 2011 kunnen worden afgerond. Om administratieve redenen is besloten om de begrotingen 2010 niet aan de nieuwe, ingangezette reorganisaties aan te passen. Evenwel, door het niet benoemen van een Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is zonder nadere wettelijke voorziening onduidelijk welke minister verantwoordelijk is voor het beheer van de begroting van Wonen, Wijken en Integratie, omdat voor dat beheer op grond van artikel 19a van de Comptabiliteitswet 2001 de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie verantwoordelijk is. Die onduidelijkheid wordt voor het jaar 2010 vanaf 14 oktober 2010 in het onderhavige wetsartikel weggenomen. De Comptabiliteitswet 2001 zal hiervoor zo spoedig mogelijk structureel worden aangepast.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,  
J. P. H. Donner

## B. BEGROTINGSTOELICHTING

### 1. Leeswijzer

De 2e suppletoire begroting 2010 geeft een geactualiseerd beeld van de begroting 2010. De 2e suppletoire begroting 2010, gekoppeld aan de Najaarsnota van de Minister van Financiën, is het laatste moment waarop de financiële kaders van de in uitvoering zijnde begroting kunnen worden gemuteerd. Van mutaties wordt geen meerjarige doorwerking opgenomen omdat de 2e suppletoire begroting 2010 uitsluitend betrekking heeft op het lopende begrotingsjaar 2010.

De opbouw van de 2e suppletoire begroting 2010 is als volgt:

- Een begrotingsstaat, waarin de mutaties voor uitgaven, verplichtingen en ontvangsten zijn opgenomen;
- Een Memorie van Toelichting die de volgende onderdelen bevat:
- Een overzichtstabel waarin de majeure beleidsmutaties worden gepresenteerd;
- Per beleidsartikel een tabel *Budgettaire gevolgen van beleid*. In deze tabel worden alle mutaties opgenomen. De belangrijke beleidsmatige mutaties worden toegelicht. Alleen technische mutaties van grote omvang worden ook toegelicht.
- De stand van de 2<sup>e</sup> suppletoire begroting 2010 wordt opgebouwd door middel van mutaties op de stand van de 1<sup>e</sup> suppletoire begroting 2010. Hierbij wordt aangetekend dat er 2<sup>e</sup> suppletoire mutaties zijn die al in de Ontwerpbegroting 2011 van Wonen, Wijken en Integratie zijn vermeld.
- Als toelichting is een mutatietabel opgenomen waarin mutaties worden gepresenteerd die op het desbetreffende instrument zijn verwerkt. Indien van toepassing zijn ook mutaties voor 2010 uit de ontwerpbegroting 2011 opgenomen. De toelichtingen van deze mutaties staan ook in de verdiepingsbijlage van de Ontwerpbegroting 2011.
- Daarnaast worden soms ook nog de uitgaven aan incidentele subsidies vermeld om een wettelijke grondslag te creëren. Deze uitgaven komen niet direct terug in begrotingsmutaties omdat het hier uitgaven in de realisatiesfeer betreft.

Voor het goede begrip wordt de aanduiding «beleidsmatige mutatie» nader toegelicht. Een beleidsmatige mutatie is het gevolg van gevoerd beleid en is dus te beïnvloeden (bijvoorbeeld een bezuiniging, beleidswijzigingen met financiële gevolgen, afwijkingen uit hoofde van behoorlijk bestuur). Niet-beleidsmatige mutaties zijn meer technisch van aard en worden alleen bij grote omvang toegelicht.

#### Overzicht verantwoordelijke minister

Art. nr.	Omschrijving	Beleidsverantwoordelijke minister
<b>Beleidsartikelen</b>		
01	Stimuleren krachtige steden, vitale wijken en voldoende woningbouw	Minister van BZK
02	Stimuleren van een duurzame kwaliteit van woningen, gebouwen en bouwwerken	Minister van BZK
03	Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt	Minister van BZK
04	Integratie niet-westerse migranten	Minister van BZK
05	Kennis en Ordening Wonen, Wijken en Integratie	Minister van BZK
06	Rijkshuisvesting	Minister van BZK
<b>Niet-beleidsartikelen</b>		

Art. nr.	Omschrijving	Beleidsverantwoordelijke minister
95	Algemeen	Minister van BZK
96	Onverdeeld	Minister van BZK

## 2. Het beleid

### 2.1. Overzicht belangrijkste suppletore mutaties 2010 (Najaarsnota)

#### Uitgaven

##### Belangrijkste uitgavenmutaties na 1e suppletore begroting 2010

x € 1 000	Uitgaven	art.nr
<b>Stand Ontwerpbegroting 2010</b>	3 717 348	
<b>Stand na 1e suppletore begroting 2010</b>	3 787 111	
<b>Belangrijkste mutaties 2e suppletore begroting 2010</b>		
1.	Verlaging raming stimuleren wijkenaanpak	1
2.	Naar GF: rijksbijdrage aan krimpregio's	1
3.	Naar PF: rijksbijdrage aan krimpregio's	1
4.	Niet in 2010 uitkeren van BLS-budget aan gemeenten	1
5.	Aanpassing kasritme bijdrage aan NICIS	1
6.	Kasschuif isolatieglasregeling	2
7.	Aanpassing fasering overige budgetten voor energiebesparing	2
8.	Aanpassing fasering bijdragen innovatie energiebesparing GO	2
9.	Naar GF: kwaliteitsimpuls inburgering	4
10.	Minder leningen aangevraagd voor inburgeringscurssussen	4
11.	Aanpassing kasritme afrekening WIN 2005–2006	4
12.	Aanpassing kasritme verzameluitkering	95
	Overige mutaties	diverse
<b>Stand na 2e suppletore begroting 2010</b>	3 637 983	

#### Toelichting

##### Ad 1.

De voor 2010 nog beschikbare budgetten voor het stimuleren van de wijkenaanpak zullen in 2011 worden toegekend aan projecten op basis van de tussenrapportages en het visitatierapport uit 2011.

##### Ad 2 en 3.

Met het interbestuurlijk actieplan «Krimpen met kwaliteit» geven VNG, IPO en rijk richting aan een gezamenlijke beleidsaanpak van bevolkingsdaling. Ter voorkoming van de verwachte structurele leegstand tussen 2010 en 2020 stelt het rijk voor de genoemde gebieden eenmalig in 2010 € 31 mln ter beschikking via resp. het gemeentefonds (voor Parkstad Limburg en Zeeuws Vlaanderen) en het provinciefonds (voor Noord-Oost Groningen).

##### Ad 4.

Naar de huidige inzichten zullen bij de eindafrekening niet alle beschikbare BLS middelen uitgekeerd worden aan de budgethouders. In niet alle gevallen is aan de afgesproken woningbouwopgave dan wel aantallen eigenbouw voldaan. Als gevolg hiervan valt in 2010 budget vrij. Een deel hiervan (€ 2 mln) zal naar verwachting eerst begin 2011 tot

betaling komen, wanneer het proces van afrekening definitief zal zijn afgerond.

Ad 5.

Het kasritme van de aan het Nicis Institute toe te kennen bijdragen is geactualiseerd en leidt tot hogere uitgaven in 2010.

Ad 6.

De uitfinanciering van de budgetten voor de isolatieglasregeling is aangepast aangezien de daadwerkelijke betaling van afgegeven waardebonnen de jaargrens zal passeren. De verlaging in 2010 wordt toegevoegd aan het budget voor 2011.

Ad 7.

Op grond van de actuele inzichten wordt de fasering van de overige budgetten voor energiebesparing gebouwde omgeving aangepast. Dit leidt tot een verlaging van het budget 2010 en een verhoging van de budgetten voor 2011–2014.

Ad 8.

Mede in samenhang met de in het Regeerakkoord afgesproken opheffing van het FES is de raming van de bijdragen aan projecten op het gebied van innovatieve energiebesparing geactualiseerd. Dit leidt tot een verlaging van het budget in 2010. De verlaging in 2010 wordt toegevoegd aan de budgetten voor 2011 en 2012.

Ad 9.

In 2010 konden gemeenten die meer trajecten wilden aanbieden dan hun aandeel in 47 000 trajecten eenmalig aanspraak maken op extra budget. Met deze middelen kunnen gemeenten aanvullende maatregelen treffen (zoals beschreven in de brief van 25 augustus 2009, TK 31 143, nr. 67) om deze doelstelling te realiseren.

Ad 10.

In 2010 vragen inburgeringsplichtigen naar verwachting voor € 4 mln minder leningen aan om hun inburgeringscursus te financieren. Reden is dat gemeenten sinds 2007 rijksmiddelen ontvangen om inburgeringsplichtigen een voorziening aan te bieden en zij dus niet hoeven te lenen. Bijgevolg wordt het verplichtingen- en uitgavenbudget in 2010 navenant verlaagd.

Ad 11.

Door vertraging in de afrekening van de WIN 2005–2006 zal betaling eind 2010 en begin 2011 plaatsvinden. Een deel van het hiervoor bestemde budget wordt daarom niet gebruikt in 2010 en doorgeschoven naar 2011.

Ad 12.

De mutatie is het gevolg van het in overeenstemming brengen van de toegezegde bedragen aan gemeenten volgens de beschikking van BZK en de in de begroting beschikbare bedragen. Over de jaren heen (2010–2016) is de mutatie budgettair neutraal.

## Ontvangsten

### Belangrijkste ontvangstenmutaties na 1e suppletore begroting 2010

x € 1 000	Ontvangsten	art.nr
Stand Ontwerpbegroting 2010	485 786	
Stand na 1e suppletore begroting 2010	472 389	

x € 1 000	Ontvangsten	art.nr
<b>Belangrijkste mutaties 2e suppletore begroting 2010</b>		
13. Terugvorderingen bijdragen stimulering woningproductie	7 000	1
14. Aanpassing ontvangsten FES NICIS	2 672	1
15. Aanpassing ontvangsten FES innovatie energiebesparing GO	– 20 177	1
16. Vertraging ontvangsten BDU SIV Inburgering	– 100 000	4
17. Uitgestelde verkoop pand Anna Paulownastraat	2 269	6
Overige mutaties	6 755	diverse
<b>Stand na 2e suppletore begroting 2010</b>	<b>370 908</b>	

## Toelichting

Ad 13.

Geraamd wordt dat € 7 mln aan bijdragen aan gemeenten voor de stimulering van de woningproductie zal worden gerestitueerd, vanwege het niet (tijdig) kunnen starten van projecten en daarmee niet voldoen aan de regeling.

Ad 14.

In samenhang met de in 2010 hogere uitgaven voor de aan het Nicis Institute toe te kennen bijdrage wordt ook de raming van de hieraan gerelateerde ontvangsten uit het FES verhoogd.

Ad 15.

In samenhang met de in 2010 lagere uitgaven voor innovatie energiebesparing gebouwde omgeving wordt ook de raming van de hieraan gerelateerde ontvangsten uit het FES verlaagd.

Ad 16.

In het kader van de afrekening van de BDU-SIV 2005–2009 is € 100 mln aan ontvangsten begroot in 2010. Het betreft terugvordering van de inburgeringmiddelen waarvoor geen prestatie is geleverd door gemeenten. Dat wil zeggen, van trajecten die niet zijn aangeboden, of trajecten die zijn gestart maar waarbij geen examen is afgelegd. Door vertraging in de verantwoordingsprocedure worden de middelen hoogstwaarschijnlijk begin 2011 ontvangen.

Ad 17.

Als gevolg van de van 2009 naar 2010 uitgestelde verkoop van het pand Anna Paulownastraat wordt de raming van de ontvangsten op artikel 6 verhoogd.

## Artikelsgewijze toelichting

### Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

#### 2.2. De beleidsartikelen

#### Artikel 1. Stimuleren krachtige steden, vitale wijken en voldoende woningbouw

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	328 326	1 347 048	- 35 400	<b>1 311 648</b>
<b>Uitgaven:</b>	443 693	494 453	- 40 635	<b>453 818</b>
Programma:	443 693	494 453	- 40 635	<b>453 818</b>
Bevorderen van de leefbaarheid van de woonwijken:				
BDU-Fysiek Investerings Stedelijke vernieuwing	307 050	306 459	- 3 686	302 773
Innovatiebudget Stedelijke vernieuwing	287 406	303 866	- 1 822	302 044
BDU-veiligheidsmiddelen/leefbaarheid	15 051	0	0	0
Faciliteren grotestedenbeleid	2 000	0	0	0
Sittard Geleen	1 656	1 656	- 927	729
Sittard Geleen	937	937	- 937	0
Vitale wijken tot stand brengen	4 274	3 574	- 3 046	528
Stimuleren wijkaanpak/wijkverpleegkundigen	2 389	2 389	- 2 389	0
40+ wijkenbudget	1 185	1 185	- 1 185	0
Bewonersinitiatieven	700	0	0	0
FES Maatschappelijke sectoren & ICT	0	0	528	528
Voldoende woningproductie:				
Budget BLS	126 004	176 132	- 37 000	139 132
Bijdragen stimulering woningproductie	126 004	74 804	- 38 000	36 804
Bijdragen stimulering woningproductie	0	101 328	1 000	102 328
Overige programmabudgetten:				
Onderzoek	6 365	8 288	3 097	11 385
Kennisoeverdracht	1 382	1 298	1 048	2 346
FES NICIS	1 345	2 045	- 623	1 422
FES NICIS	3 638	4 345	2 672	7 017
Bijdrage aan Sophiatunnel Drechtsteden	0	600	0	600
<b>Ontvangsten:</b>	3 638	6 345	11 200	<b>17 545</b>

\* BDU = Bijzondere Doeluitkeringen

### *Toelichting*

#### **Verplichtingen en uitgaven**

##### **Instrument: BDU-Fysiek Investerings Stedelijke vernieuwing**

In dit begrotingsjaar is bij de afwikkeling van ISV2 en de verdeling van de uitgavenbudgetten voor de ISV3 periode sprake van een vrijval van middelen van beperkte omvang.

##### **Instrument: Faciliteren grotestedenbeleid**

Op grond van een actualisatie van de in 2010 te verrichten uitgaven voor onderzoek en kennisoverdracht op het gebied van wonen, wijken en integratie als totaal wordt de raming van dit instrument verlaagd.

##### **Instrument: Sittard Geleen**

Vanwege de afloop van de GSB-periode vallen de in het kader van de BDU-SIV gereserveerde middelen voor Sittard-Geleen vrij voor het jaar 2010.

##### **Instrument: Stimuleren wijkaanpak/wijkverpleegkundigen**

##### **Instrument: 40+ wijkenbudget**

De voor 2010 nog beschikbare budgetten zullen in 2011 worden toegekend aan projecten op basis van de tussenrapportages en het visitatierapport uit 2011.

## **Instrument: Budget BLS**

Op dit instrument zijn de volgende mutaties verwerkt.

(x € 1000)	Verplichtingen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting		
1. Naar Gemeentefonds: rijksbijdrage aan krimpregio's	- 16 250	- 16 250
2. Naar Provinciefonds: rijksbijdrage aan krimpregio's	- 14 750	- 14 750
3. Niet in 2010 uitkeren van budget aan gemeenten		- 7 000
Totaal	- 31 000	- 38 000

### **Toelichting**

Ad 1 en ad 2.

Met het interbestuurlijk actieplan «Krimpen met kwaliteit» geven VNG, IPO en rijk richting aan een gezamenlijke beleidsaanpak van bevolkingsdaling. Ter voorkoming van de verwachte structurele leegstand tussen 2010 en 2020 stelt het rijk voor de genoemde gebieden eenmalig in 2010 € 31 mln ter beschikking via resp. het gemeentefonds (voor Parkstad Limburg en Zeeuws Vlaanderen) en het provinciefonds (voor Noord-Oost Groningen).

Ad 3.

Naar de huidige inzichten zullen bij de eindafrekening niet alle beschikbare BLS middelen uitgekeerd worden aan de budgethouders. In niet alle gevallen is aan de afgesproken woningbouwopgave dan wel aantallen eigenbouw voldaan. Als gevolg hiervan valt in 2010 budget vrij. Een deel hiervan (€ 2 mln) zal naar verwachting eerst begin 2011 tot betaling komen, wanneer het proces van afrekening definitief zal zijn afgerond.

### **Instrument: bijdragen stimulering woningproductie**

Van de eerste en tweede tranche van de Tijdelijke stimuleringsregeling woningbouwprojecten is per eind augustus 2010 € 36,89 mln door gemeenten terugbetaald omdat niet tijdig met de bouw kon worden gestart. Dit bedrag is op 30 augustus 2010 op grond van artikel 8 van de regeling opnieuw ingezet om als gevolg van de crisis stilgevallen of niet gestarte woningbouwprojecten te ondersteunen.

Het nadien door gemeenten tot en met 5 oktober 2010 terugbetaalde bedrag van € 10,3 mln van de eerste, tweede en derde tranche van de stimuleringsregeling is eveneens op grond van artikel 8 van de regeling heringezet om woningbouwprojecten te ondersteunen.

Hieraan is de resterende € 1 mln vanuit de aanvullende post toegevoegd. Deze laatste mutatie is in de onderhavige suppletore begroting verwerkt.

Hiermee is gehoor gegeven aan de motie Weekers en Blanksma-van den Heuvel (32 395 nr. 3), waarbij verzocht is de middelen zo maximaal mogelijk te benutten.

### **Instrumenten: Onderzoek en kennisoverdracht**

Op grond van een actualisatie van de in 2010 te verrichten uitgaven voor onderzoek en kennisoverdracht op het gebied van wonen, wijken en integratie wordt de raming 2010 op het onderhavige artikel per saldo verhoogd.

### **Instrument: FES NICIS**

Het kasritme van de aan het Nicis Institute toe te kennen bijdragen is geactualiseerd en leidt tot hogere uitgaven in 2010.



## Ontvangsten

### Ontvangsten instrument: Bijdrage stimulerings woningproductie

Geraamd wordt dat € 7 mln aan bijdragen aan gemeenten voor de stimulerings van de woningproductie zal worden gerestitueerd, vanwege het niet (tijdig) kunnen starten van projecten en daarmee niet voldoen aan de regeling.

### Ontvangsten instrument: FES NICIS

In samenhang met de in 2010 hogere uitgaven voor de aan het Nicis Institute toe te kennen bijdrage wordt ook de raming van de hieraan gerelateerde ontvangsten uit het FES verhoogd.

## Artikel 2. Stimuleren van een duurzame kwaliteit van woningen, gebouwen en bouwwerken

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	62 800	99 211	- 16 747	<b>82 464</b>
<b>Uitgaven:</b>	79 095	118 824	- 49 230	<b>69 594</b>
Programma:	79 095	118 824	- 49 230	69 594
Realisatie CO <sub>2</sub> reductiedoelstellingen in de gebouwde omgeving:	74 162	117 793	- 50 599	67 194
Programma energiebudgetten	8 791	2 119	- 100	2 019
Subsidies energiebesparing (CO <sub>2</sub> reductie) gebouwde omgeving	50 337	86 404	- 30 218	56 186
Regeling energiebesparing huishoudens met lagere inkomens	34	312	- 42	270
Innovatief bouwen	0	62	- 62	0
Subsidies innovatie energiebesparing gebouwde omgeving (FES)	15 000	28 896	- 20 177	8 719
Overige programmabudgetten:	4 933	1 031	1 369	2 400
Onderzoek	661	661	- 37	624
Kennisoverdracht	1 682	326	1 406	1 732
Kosten uitvoeringsorganisaties	2 546	0	0	0
Nader aan te wijzen	44	44	0	44
<b>Ontvangsten:</b>	15 091	28 987	- 20 177	<b>8 810</b>

### Toelichting

#### Op dit artikel is de volgende incidentele subsidie verstrekt (vermelding in deze suppletore begroting voor de wettelijke grondslag)

Op grond van artikel 4:23 lid 3 sub c van de Algemene Wet Bestuursrecht wordt in artikel 2 voor € 0,9 mln een begrotingsbasis gecreëerd voor de verlening c.q. toekenning van de bijdrage voor de zogeheten «koplopergebieden» in Noord-Nederland. De bijdrage is toegekend aan de provincie Groningen ten behoeve van de drie noordelijke provincies (Groningen, Friesland, Drenthe).

Conform het gestelde in de WWI-begroting 2010, artikel 2, komen er nieuwbouwwebieden waarin geëxperimenteerd wordt met energiezuinig en innovatief bouwen. Kern is dat voor de gebieden een minimaal 25% scherpere norm geldt dan de landelijke EPC-norm. Ervaringen worden verspreid. De provincie Groningen is aanspreekpunt c.q. coördinerende provincie namens de drie noordelijke provincies en zij zullen tenminste aan de hand van door BZK/WWI gestelde minimum criteria maximaal negen koplopergebieden selecteren.

Budgetoverheveling naar het provinciefonds zal plaatsvinden bij 1<sup>e</sup> suppletore begroting 2011.

## Verplichtingen en uitgaven

### Instrument: Subsidies energiebesparing (CO<sub>2</sub> reductie) gebouwde omgeving

Op dit instrument zijn de volgende mutaties verwerkt:

(x € 1000)	Verplichtingen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting		
1. Kasschuif isolatieglasregeling		- 23 618
2. Aanpassing fasering overige budgetten voor energiebesparing	- 5 000	- 6 600
Totaal	- 5 000	- 30 218

#### Ad 1.

De uitfinanciering van de budgetten voor de isolatieglasregeling is aangepast aangezien de daadwerkelijke betaling van afgegeven waardebonnen de jaargrens zal passeren. De verlaging in 2010 wordt toegevoegd aan het budget voor 2011.

#### Ad 2.

Op grond van de actuele inzichten wordt de fasering van de overige budgetten voor energiebesparing gebouwde omgeving aangepast. Dit leidt tot een verlaging van het budget 2010 en een verhoging van de budgetten voor 2011–2014.

### Instrument: Subsidies innovatie energiebesparing gebouwde omgeving (FES)

Mede in samenhang met de in het Regeerakkoord afgesproken opheffing van het FES is de raming van de bijdragen aan projecten op het gebied van innovatieve energiebesparing geactualiseerd. Dit leidt tot een verlaging van het budget in 2010. De verlaging in 2010 wordt toegevoegd aan de budgetten voor 2011 en 2012.

### Instrument: Kennisoverdracht

Op grond van een actualisatie van de in 2010 te verrichten uitgaven voor onderzoek en kennisoverdracht op het gebied van wonen, wijken en integratie als totaal wordt de raming 2010 voor kennisoverdracht op het onderhavige artikel verhoogd.

## Ontvangsten

### Ontvangsten instrument: Subsidies innovatie energiebesparing gebouwde omgeving (FES)

In samenhang met de in 2010 lagere uitgaven op dit instrument wordt ook de raming van de hieraan gerelateerde ontvangsten uit het FES verlaagd.

### Artikel 3. Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
Verplichtingen:	2 541 670	2 652 420	- 1 243	2 651 177
Uitgaven:	2 484 135	2 578 265	- 1 243	2 577 022
Programma:	2 484 135	2 578 265	- 1 243	2 577 022

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
Garanderen betaalbaarheid voldoende huurwoningen en evenwichtige verdeling:	0	0	0	0
Garanderen betaalbaarheid wonen voor lage inkomensgroepen (vraaggericht):	2 466 071	2 550 813	0	2 550 813
Huursubsidie en huurtoeslag	2 439 624	2 522 624	0	2 522 624
Bevorderen eigen woonbezit	26 447	28 189	0	28 189
Garanderen van een laagdrempelige geschillenbeslechting	15 152	26 306	- 1 328	24 978
Bekostiging Huurcommissie	15 152	26 306	- 1 328	24 978
Overige programmabudgetten:	2 912	1 146	85	1 231
Onderzoek	442	356	0	356
Kennisoverdracht	525	790	85	875
Kosten uitvoeringsorganisaties	1 945	0	0	0
<b>Ontvangsten:</b>	<b>363 237</b>	<b>333 237</b>	<b>1 000</b>	<b>334 237</b>

### Toelichting

#### Verplichtingen en uitgaven

##### Instrument: Bekostiging Huurcommissie

Op dit instrument zijn de volgende mutaties verwerkt:

(x € 1000)	Verplichtingen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting		
1. Verlagings budget DHC als gevolg van lager aantal geschillen	- 1 328	- 1 328
2. Naar VROM: compensatie lagere ontvangsten DHC	- 2 600	- 2 600
3. Aanpassing budget DHC als gevolg van overboeking naar VROM	2 600	2 600
Totaal	- 1 328	- 1 328

#### Ad 1.

Als gevolg van een lager aantal geschillen dan geraamd wordt het budget 2010 voor de Dienst van de Huurcommissie (DHC) met € 1,3 mln verlaagd.

#### Ad 2 en 3.

De op de begroting van VROM geraamde ontvangsten uit hoofde van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2010 met de DHC vallen lager uit dan eerder geraamd, onder meer omdat bepaalde kosten door de DHC zelf rechtstreeks worden betaald. Ter dekking van het hierdoor ontstane tekort vindt een overboeking vanuit het onderhavige instrument naar de begroting van VROM plaats.

In samenhang met deze overboeking wordt de raming van dit instrument overeenkomstig verhoogd.

#### Ontvangsten

##### Ontvangsten instrument: Restituties subjectsubsidies

Het vermoedelijk beloop 2010 bij de ontvangsten huursubsidie zal € 5 mln bedragen. Daarmee wordt de raming voor 2010 met € 1 mln overschreden. De Belastingdienst heeft de invordering van de nog openstaande vorderingen geïntensiveerd waardoor de ontvangsten

sneller binnenkomen dan verwacht. Als gevolg hiervan komen de geraamde ontvangsten van € 1 mln uit de begroting 2011 te vervallen.

#### Artikel 4. Integratie niet-westerse migranten

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	582 790	500 787	- 93 205	<b>407 582</b>
<b>Uitgaven:</b>	582 790	505 515	- 68 405	<b>437 110</b>
Programma:	582 790	505 515	- 68 405	437 110
Bewerkstelligen dat oud-en nieuwkomers hun inburgerings examens halen:				
Facilitering inburgering	504 243	439 846	- 63 390	376 456
Facilitering inburgering	504 243	439 846	- 63 390	376 456
Het versterken van maatschappelijke emancipatie en het vergroten van de sociale integratie van niet-westerse migranten:				
Facilitering remigratie	78 547	65 669	- 5 015	60 654
Overige instrumenten	36 981	37 492	- 4 000	33 492
Overige instrumenten	41 566	28 177	- 1 015	27 162
<b>Ontvangsten:</b>	103 249	103 249	- 95 773	<b>7 476</b>

#### Toelichting

#### Verplichtingen en uitgaven

#### Instrument: Facilitering inburgering

Op dit instrument zijn de volgende mutaties verwerkt.

(x € 1000)	Verplichtingen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting		
1. Naar Gemeentefonds: kwaliteitsimpuls inburgering	- 47 475	- 47 475
2. Aanpassing kasritme afrekening WIN 2005-2006	- 11 500	- 11 500
3. Minder leningen aangevraagd voor inburgeringscursussen	- 4 000	- 4 000
4. Overige mutaties	- 17 915	- 415
Totaal	- 80 890	- 63 390

#### Ad 1.

In 2010 konden gemeenten die meer trajecten wilden aanbieden dan hun aandeel in 47 000 trajecten eenmalig aanspraak maken op extra budget. Met deze middelen kunnen gemeenten aanvullende maatregelen treffen (zoals beschreven in de brief van 25 augustus 2009, TK 31 143, nr. 67) om deze doelstelling te realiseren.

#### A 2.

Door vertraging in de afrekening van de Wet inburgering nieuwkomers (WIN) 2005-2006 zal betaling eind 2010 en begin 2011 plaatsvinden. Een deel van het hiervoor bestemde budget wordt daarom niet gebruikt in 2010 en doorgeschoven naar 2011.

#### Ad 3.

In 2010 vragen inburgeringsplichtigen naar verwachting voor € 4 mln minder leningen aan om hun inburgeringscursus te financieren. Reden is dat gemeenten sinds 2007 rijksmiddelen ontvangen om inburgeringsplichtigen een voorziening aan te bieden en zij dus niet hoeven te lenen. Bijgevolg wordt het verplichtingen- en uitgavenbudget in 2010 navenant verlaagd.

Ad 4.

Bij de overige mutaties is met name sprake van een administratief technische correctie van € 17,5 mln in de verplichtingen, omdat de verplichting aan DUO voor 2010 ten laste van het oude contract uit 2007 is geboekt.

#### **Instrument: Facilitering remigratie**

Naar verwachting wordt in 2010 een onderuitputting op het remigratie-budget verwacht van € 4 mln.

#### **Ontvangsten**

##### **Ontvangsten instrument: Facilitering inburgering**

In het kader van de afrekening van de BDU-SIV 2005–2009 is € 100 mln aan ontvangsten begroot in 2010. Het betreft terugvordering van de inburgeringmiddelen waarvoor geen prestatie is geleverd door gemeenten. Dat wil zeggen, van trajecten die niet zijn aangeboden, of trajecten die zijn gestart maar waarbij geen examen is afgelegd. Door vertraging in de verantwoordingsprocedure worden de middelen hoogstwaarschijnlijk begin 2011 ontvangen.

##### **Ontvangsten instrumenten: Facilitering remigratie en Overige instrumenten**

Diverse niet voorziene ontvangsten op het gebied van remigratie en integratie leiden tot een verhoging van de raming met € 3,4 mln.

#### **Artikel 5. Kennis en ordening Wonen, Wijken en Integratie**

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	3 372	3 067	1 139	<b>4 206</b>
<b>Uitgaven:</b>	8 630	10 328	239	<b>10 567</b>
Programma:	8 630	10 328	239	10 567
Versterken van de positie van de woonconsument:	1 363	1 363	0	1 363
Subsidies woonconsumentenorganisaties	1 363	1 363	0	1 363
Overige programmabudgetten:	7 267	8 965	239	9 204
Onderzoek	3 959	5 553	- 15	5 538
Experimenten en kennisoverdracht	3 308	3 412	254	3 666
<b>Ontvangsten:</b>	0	0	0	<b>0</b>

#### *Toelichting*

#### **Verplichtingen en uitgaven**

#### **Artikel 6. Rijkshuisvesting**

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	102 842	50 237	0	<b>50 237</b>
<b>Uitgaven:</b>	102 842	50 237	0	<b>50 237</b>
Programma:	102 842	50 237	0	50 237
Het adviseren en implementeren beleid rijkshuisvestingsstelsel:	10 804	7 504	0	7 504
Beleid (mede) van toepassing op de rijkshuisvesting en de doelmatige werking van het rijkshuisvestingsstelsel	3 051	3 051	0	3 051

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
Onderzoek Rgd	599	599	0	599
Coördinatie rijksopdrachtgeverschap in de bouw	1 212	1 212	0	1 212
Energiebesparing rijkshuisvesting	5 942	2 642	0	2 642
De architectonische kwaliteit stimuleren en monumenten beheren:	15 259	15 259	0	15 259
Stimuleren architectonische kwaliteit			0	0
Beheer monumenten in rijksbezit	15 259	15 259	0	15 259
Huisvesten van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het ministerie van Algemene Zaken:	76 779	27 474	0	27 474
Onderhoud HCvS/AZ	3 627	0	0	0
Investeringskosten HCvS/AZ	41 356	0	0	0
Huren HCvS/AZ	5 474	0	0	0
Paleizen	26 322	0	0	0
Functionele kosten Koninklijk Huis			0	0
Huisvestingskosten HCvS/AZ		18 096	0	18 096
Huisvestingskosten Paleizen		9 378	0	9 378
<b>Ontvangsten:</b>	<b>357</b>	<b>357</b>	<b>2 269</b>	<b>2 626</b>

### Toelichting

#### Ontvangsten

Als gevolg van de van 2009 naar 2010 uitgestelde verkoop van het pand Anna Paulownastraat wordt de raming van de ontvangsten op het onderhavige artikel verhoogd.

#### Artikel 95. Algemeen (Niet beleidsartikel)

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	<b>3 242</b>	<b>5 568</b>	<b>1 998</b>	<b>7 566</b>
<b>Uitgaven:</b>	<b>17 741</b>	<b>31 129</b>	<b>8 088</b>	<b>39 217</b>
Programma:	17 741	31 129	8 088	39 217
Betaalbare woonkeuze koop- en huursector	8 063	8 063	2 000	10 063
Budget BWS 1992-1994	2 169	2 169	0	2 169
Huisvesting gehandicapten en woon-zorg	57	420	161	581
LVS en W I	3 262	1 262	- 1 262	0
Verzameluitkering	4 190	19 215	7 189	26 404
<b>Ontvangsten:</b>	<b>214</b>	<b>214</b>	<b>0</b>	<b>214</b>

### Toelichting

#### Verplichtingen en uitgaven

##### Instrument: Betaalbare woonkeuze koop- en huursector

Als gevolg van minder intrekkingen dan voorzien, moet de uitgavenraming 2010 van de niet meer vigerende Eigen Woningenregelingen worden verhoogd.

## Instrument: Verzameluitkering

Op dit instrument zijn de volgende mutaties verwerkt.

(x € 1000)	Verplichtingen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting		
1. Aanpassing kasritme budgetten toegevoegd aan verzameluitkering		4 195
2. Bijdrage aan knelpunt nieuw Den Helder	1 000	1 000
3. Overboeking van instrument «LVS en WI»	1 262	1 262
4. Overige mutaties	998	732
Totaal	3 260	7 189

### Ad 1.

De mutatie is het gevolg van het in overeenstemming brengen van de toegezegde bedragen aan gemeenten volgens de beschikking van BZK en de in de begroting beschikbare bedragen. Over de jaren heen (2010–2016) is de mutatie budgettair neutraal.

### Ad 2.

Voor de gemeente Den Helder is in het kader van het knelpunt nieuw Den Helder een budget van € 1 mln toegevoegd aan de verzameluitkering. Op grond van de Financiële verhoudingswet is het ministerie van BZK belast met de verstrekking, verlening en vaststelling van deze bijdrage.

### Ad 3.

Het budget voor de Regeling Werkgelegenheidsimpuls 1994, project «Stedelijk Museum Amsterdam» is met ingang van deze suppletore begroting opgenomen in de verzameluitkering.

## Artikel 96. Onverdeeld (Niet beleidsartikel)

(x € 1 000)	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2010	Stand 1e suppletore begroting 2010	Mutaties 2e suppletore begroting 2010	Stand 2e suppletore begroting 2010
<b>Verplichtingen:</b>	- 6 143	- 6 143	2 053	- 4 090
<b>Uitgaven:</b>	- 1 578	- 1 640	2 058	<b>418</b>
Programma:	- 1 578	- 1 640	2 058	418
Prijsbijstelling:	- 664	- 664	1 077	413
Prijsbijstelling				
Nog te verdelen:	- 914	- 976	981	5

### Toelichting

#### Verplichtingen en uitgaven

#### Instrumenten: Prijsbijstelling en Nog te verdelen

De aan de WWI begroting toegevoegde prijsbijstelling wordt ten dele ingezet ten behoeve van de interne budgettaire problematiek, tijdelijk gesteld op het onderhavige artikel.

## Wetsartikel 2 Begroting Baten- en lastendiensten

### Rijksgebouwendienst

#### Anticiperende handelingen door de Rijksgebouwendienst

#### 2<sup>e</sup> suppletoire begroting 2010 Rijksgebouwendienst

Suppletoire begrotingsstaat inzake de baten-lastendiensten (Najaarsnota) behorende bij de Wet van ..... Stb. ....  
Begroting 2010

Tabel x Begrotingsstaat Rgd

	Totaal baten	Totaal lasten	Saldo van baten en lasten
Oorspronkelijk vastgestelde begroting	1 483 931	1 483 471	460
Mutaties 1e suppletoire begroting	- 30 114	- 30 114	-
Stand 1e suppletoire begroting 2010	1 453 817	1 453 357	460
Mutaties 2e suppletoire begroting	- 52 843	- 52 843	-
Stand 2e suppletoire begroting 2010	1 400 974	1 400 514	460
		Totaal kapitaaluitgaven	Totaal kapitaalontvangsten
Oorspronkelijk vastgestelde begroting		725 371	470 000
Mutaties 1e suppletoire begroting		162 788	145 000
Stand 1e suppletoire begroting 2010		888 159	615 000
Mutaties 2e suppletoire begroting		620 324	463 000
Stand 2e suppletoire begroting 2010		1 508 483	1 078 000

### Exploitatieoverzicht

#### Opbouw vanaf de stand ontwerpbegroting naar de stand van de Najaarsnota

bedragen in € \* 1 000

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
<b>Baten</b>				
<b>Leveren producten/diensten:</b>				
Opbrengst departementen	1 348 290	39 620	- 53 000	1 334 910
Opbrengst moederdepartement	105 753	- 79 734	157	26 176
Opbrengst derden	11 650	0	0	11 650
<b>Bedrijfsvoering:</b>				
Rentebaten	5 151	0	0	5 151
Overige baten	13 087	10 000	0	23 087
<b>Totaal baten</b>	1 483 931	- 30 114	- 52 843	1 400 974
<b>Lasten</b>				
<b>Product Huisvesting:</b>				
Apparaatskosten (netto)	89 473	0	0	89 473
Huren	328 132	180	- 13 000	315 312
Rentelasten	329 122	2 932	- 40 000	292 054
Afschrijvingen	302 634	22 932	0	325 566
Onderhoud	155 438	- 15 847	0	139 591
Dotaties voorzieningen	19 406	- 18 000	0	1 406
Belastingen en heffingen	24 056	0	0	24 056
Investerings buiten gebruiksvergoedingen	139 968	- 44 656	0	95 312
<b>Overige producten:</b>				
Services	65 975	0	0	65 975
Adviezen	5 807	0	0	5 807
Beleidsondersteuning	7 773	345	157	8 275
PPS-lasten	10 400	7 000	0	17 400
<b>Overige lasten</b>	5 287	15 000	0	20 287
<b>Totaal lasten</b>	1 483 471	- 30 114	- 52 843	1 400 514
<b>Saldo</b>	460	0	0	460



### *Toelichting*

De huren vanuit de markt dalen omdat een aantal objecten is aangekocht en minder markthuur hoeft te worden betaald. De mutaties op de rentelasten en de opbrengst departementen betreffen ramingstechnische bijstellingen.

### **Kasstroom**

#### **Kasstroomoverzicht**

bedragen in € \* 1 000

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
<b>1. Rekening-courant RHB 1 januari</b>	304 923	265 571	0	570 494
<b>2. Operationele kasstroom</b>	293 418	- 8 000	0	285 418
3a. Investeringskasstroom	- 425 000	- 145 000	- 463 000	- 1 033 000
3b. Desinvesteringen	45 000	0	0	45 000
<b>3. Investeringskasstroom</b>	- 380 000	- 145 000	- 463 000	- 988 000
4a. Afdracht	0	- 17 788	- 157 324	- 175 112
4b. Aflossing	- 300 371	0	0	- 300 371
4c. Beroep op leenfaciliteit	425 000	145 000	463 000	1 033 000
<b>4. Financieringskasstroom</b>	124 629	127 212	305 676	557 517
<b>5. Rekening-courant RHB 31 december</b>	342 970	239 783	- 157 324	425 429

### *Toelichting*

Voor de aankoop van het onderhanden werk voor de projecten van de Hoge Colleges van Staat, het ministerie van Algemene Zaken en de drie staatspaleizen wordt een betaling aan het voormalige ministerie voor WWI gedaan. Zoals vermeld in de 1<sup>e</sup> suppletoire begroting 2010 (TK, vergaderjaar 2009–2010, 32 395 XVIII, nr. 2) worden deze projecten in het kader van de systeemwijziging met ingang van 2010 middels de leenfaciliteit gefinancierd. Deze boekhoudkundige handeling is niet van invloed op het emu-saldo, maar verhoogt wel het leenplafond.

Het beroep op de leenfaciliteit is verder verhoogd door voornoemde aankoop, door de voorgenomen aankoop van gehuurde objecten en door een versnelling in de uitfinanciering van lopende huisvestingsprojecten.